

נדרים לה

משה שווערד

1. רבי עקיבא איגר מסכת נדרים דף לה עמוד א

איתבי' א"ל השאילני, תמוה לי הא רבא אמר רק דמוכח דבא לאסור עליו אף במתנה 'דלאפוקי מאי' וזהו שייך בככר דלא שייך ענין שאלה רק לאכלו (ואף דשייך הנאה בעלמא בלא אכילה כגון לחמם בו כדמבעי בירושלמי שהביא הר"ן סוף סוגיא צ"ל כיון דאינו מצוי כ"כ לא אסיק אדעתיה על זה) אבל הכא בפרתי ובנכסיו ליכא הוכחה זו [דבא] לאסרו עליו בזמן שהוא פרתו לענין שלא להשאיל לו פרתו ונכסיו דאוסר עליו כ"ו שהוא פרתו ונכסיו אבל לא במתנה וצע"ג.

2. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד א

ולענין הלכה קיימא לן אע"ג דיהביה ניהליה במתנה אסור - דהכי פשט ליה רבא ואסיקנא דיקא נמי דקתני כו' וכתב הרשב"א ז"ל דכי היכי דיהבה במתנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דחד טעמא הוא.

3. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד א

יש מעילה בקונמות - האוסר דבר עליו בקונם ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים.

4. ספר דבר יעקב

ומבאר הברכ"א שהר"ן ס"ל שבקונמות שייך רק חיוב קרבן, אבל אין כאן חיוב ממון דקרבן ואשם, שזה חיוב משום גזילת הקדש, וקונמות אינם ממון הקדש אלא רק אסורים כהקדש [עיין להלן] אות ד] דנחלקו בזה הר"ן והרא"ש והר"ן כאן לשיטתו שס"ל שבקונמות אינם הקדש אלא איסורא עם גדרי מעילה כהקדש].

החזו"א [סימן קלו דף לה.] כתב שגם אם נאמר שבקונמות אינם כהקדש, מ"מ אם מעל חייב גם קרבן וחומש, ויחול על הקרבן וחומש אותו איסור קונם שהיה על החפץ שנהנה ממנו.

5. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד א

תפול הנאה להקדש למימרא כהקדש - דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר יוליד הנאה לים המלח כדקתני בכל דוכתא אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה כהקדש כיון דבהקדש עסיק תנא תפול הנאה להקדש.

6. פירוש הרא"ש מסכת נדרים דף לה עמוד א

למימרא כהקדש. כדפרישנא במתני' מדקתני דדוקא להקדש צריך ליתן השכר ואינו יכול להשליכו לאבוד אלמא כל הנאה הבאה לו ממנה הרי הוא הקדש ויש לו בה מעילה:

7. ספר דבר יעקב

הקובה"ע [סימן נד-יג ויד] והחזו"א [סימן קלו] מבארים שהר"ן והרא"ש פליגי האם למ"ד יש מעילה בקונמות הוי ממש ממון הקדש או דהוי

איסור עם גדרים של מעילה. שיטת הר"ן שהוי איסור, ושיטת הרא"ש שהוי ממש ממון הקדש [דדין הקדש חל מחמת דין הנדר]. וכן נראה מדברי רש"י [יבמות פח.] שכתב יש מעילה בקונמות דקדשי בדק הבית הן.

ולכאורה קשה על הרא"ש, דהכא במתנ' מיירי בקונם פרטי [שאסור רק על המודר ומותר לכל העולם], ומה שייך לומר שהוי הקדש. וצ"ל דמ"מ לגבי אותו אדם איכא דין ממון הקדש. והגדר בזה כמש"כ האחיעזר [ח"ב סימן יח ד"ה אולם] שקונם כללי הוי ממון הקדש ממש [ולכן כתב האחיעזר שהגידולים שלו יהיו הקדש, ואין מעילה בקונם מחובר לקרקע כמו שאין מעילה בהקדש מחובר לקרקע], וקונם פרטי אף שאינו ממש הקדש, מ"מ יש זכות ממון להקדש, כלומר יש להקדש זכות שאם אותו אדם שהחפץ נאסר עליו יהנה ממנו, יהיה חייב לשלם להקדש.

וכתב החזו"א שלפי שיטת הרא"ש שהוי ממש ממון הקדש, א"כ מי שמועל חייב קרן וחומש ואשם, וצריך ליתן הקרן וחומש להקדש, משא"כ לפי הר"ן יפריש קרן וחומש כדי שיחול עליהם איסור הנאה, וא"צ ליתן להקדש. [ולפי סברת הברכ"א סובר הר"ן שיש רק חיוב אשם, וזה הר"ן לשיטתו שסובר שאינו ממון הקדש].

8. ספר דבר יעקב

הקרן אורה [ד"ה יש] והאמרי בינה [הל' נדרים סימן ט ד"ה וראיתי] והחזו"א הביאו ראה מהמשנה שמיידי במודר הנאה מחבירו [ולא באוסר נכסיו] ומ"מ קתני תיפול הנאה להקדש, והגמ' מביאה מכאן ראה שיש מעילה בקונמות, אלמא גם בכ"ג שאסר הנאתו יש מעילה.

ב. המל"מ [מעילה ד-ט] מסתפק האם מעילה בקונמות איכא רק אם אסר נכסיו בקונם אבל אם אסר הנאתו על חבירו כיון שלא אסר דבר מסוים לא שייך מעילה או דלא שנא.

9. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד א

לפיכך יש לה פדיון - דכיון דמתסר אכולי עלמא כהקדש תפיס פדיונו.

10. ספר דבר יעקב

ג. כתב בחי' ר' שמואל [סימן טו-ה] שלפי מה שהביא הר"ן [לעיל כט:]: בסוגיה דבר פדא, דיש מפרשים שמיידי שם בקונם כללי, ושם אמרה הגמ' [ל.]: לא שנו אלא שפדאם הוא אבל פדאם אחרים אינן חוזרות וקדושות, א"כ מוכח מהגמ' תרתי. א. לא רק הבעלים יכולים לפדות קונם אלא גם אחרים. ב. החפץ הנפדה שייך לפודה, ולכן מבואר בגמ' שם שאם פדאם אחר וחזר ומכרם לבעלים, הוי כלפי הבעלים דבר שלא בא לעולם, ולא מהני מה שהבעלים הקדישו לפני שקנו חזרה. ומוזה מוכיח הגר"ש שקונמות בקונם כללי הוי גדר של ממון הקדש ממש, ולכן יכול אחר לפדותו ואז נעשה שלו, שאם הוי איסורא בעלמא איך נכנס לרשות אחר ע"י פדיון.

11. ספר דבר יעקב

ד) בספר הפלאות נדרים מסתפק האם חצי שיעור של מעילה בהקדש וחצי שיעור מעילה בקונמות מצטרפים לחיוב קרבן מעילה, האם הוא כמו חצי שיעור קדשי מזבח וחצי שיעור קדשי בדק הבית שמצטרפים [כדאיתא בערכין טו] או דהוי שני איסורים שונים. ובפשטות נראה [וכן מבואר בח"י ר' שמואל סימן טו-י] דזה נ"מ בין הר"ן לרא"ש, לפי הרא"ש מצטרפים ולפי הר"ן אינן מצטרפים.

12. ספר דבר יעקב

ה) אף קונמות יש בהן מעילה – המל"מ [מעילה ד-ט] מסתפק האם דין מעילה בקונמות הוא רק בנדר שנעשה ע"י התפסה בהקדש או גם בנדר ללא התפסה. לתולה זאת במחלוקת הראשונים [לעיל ב.] שיטת הרא"ש שעיקר נדר הוי ע"י התפסה, ואם אינו מתפס מהני מדין יד והוי כאילו התפס, וא"כ בכל נדר איכא התפסה וממילא בכל נדר איכא מעילה. אבל שיטת הר"ן [ב.] שנדר ללא התפסה הוי עיקר נדר, ולפי דבריו לא יהיה מעילה בנדר ללא התפסה. ויוצא לפ"ז שלפי הר"ן יש שני סוגי נדרים, נדר עם התפסה שמקבל גדרי הקדש לענין מעילה, ונדר ללא התפסה שמקבל גדרי איסור נדר ללא מעילה. ולפי הרא"ש כל הנדרים הוי הקדש ממש.

13. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד א

ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות - דהא רב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה, ובפ' שבועות שתיים בתרא (דף כב:) נמי מפכינן דר"מ לרבנן הלכך קי"ל דיש מעילה וקי"ל נמי דקונם כללי יש לו פדיון ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי מישתרי ההוא קונם לבתר דמעיל כהקדש שיוצא לחולין ע"י מעילה.

14. ספר דבר יעקב

ו] ר"ן ד"ה ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות - א. וכן פוסק הרמב"ם [מעילה ד-ט]. וכתב שם המל"מ דאם נהנה במוזד ילקה שנים, אחת משום כל יחל והשני משום לאו דמעילה, [עיין מש"כ הרמב"ם [מעילה א-ג] שכל המועל בזדון לוקה משום שעובר בלאו דלא תוכל לאכול בשעריך .... ונזריך]. ותמה המל"מ למה הרמב"ם לא ביאר דין זה שלוקה שנים.

[וכתב בח"י ר' שמואל [סימן טו-ד] דהמל"מ סובר שקונמות הוי הקדש ממש ולכן הקשה שיהיה מלקות דמעילה כמו בהקדש, אבל לפי שיטת הר"ן [והגר"ש מביא שכן סוברים הר"י מיגאש והמאירי בשבועות כב] שקונמות אינם הקדש אלא אית ביה דין נדר עם דיני מעילה של הקדש, א"כ כיון שאינו קדוש אינו מוזהר בלאו דהקדש, ואוהרתו הוא רק משום כל יחל דנדרים.]

ז] בא"ד - ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות
 אי מישתרי ההוא קונם לבתר דמעיל כהקדש
 שיוצא לחולין ע"י מעילה - א. הנה לפי ר"מ יש
 מעילה בין בקונם כללי בין בקונם פרטי, והר"ץ כאן
 שמסתפק האם יוצא לחולין לא ביאר אם כוונתו
 בתרוויהו או בקונם כללי או בקונם פרטי.
 ונחלקו בזה האחרונים. א. המנ"ח [מצוה כז-יד]
 כתב שפשוט שהספק דוקא בקונם כללי שיש לו
 פדיון וא"כ יש ספק האם ע"י המעילה יצא לחולין,

אבל בקונם פרטי שלית ליה פדיון, הוי כמו קדושת
 מזבח שאינו יוצא לחולין כיון שלית ליה פדיון. ל
 ב. הקרן אורה כתב להפך [וכן לומד הקה"י
 [סימן כה] בתחילת דבריו], שבקונם כללי שיש לו
 פדיון בודאי שג"כ יוצא לחולין כמו כל הקדש דבדק
 הבית, אבל בקונם פרטי שלית ליה פדיון איכא
 ספק, כ"כ ט"ס שאפשר דהא דאין לו פדיון זה בגלל

✓ גם הקובה"ע [סימן נה-ח] והקה"י מבארים
 שהספק בתרוויהו, ומבאר הקובה"ע צדדי הספק
 האם מעילה בהקדש הטעם שיוצא לחולין הוי בגלל
 שהופקע ממון הקדש, ולפ"ז בקונמות שאינו ממון
 הקדש אלא איסור הנאה בגדרי הקדש [לפי שיטת
 הר"ץ הג"ל אות ד] אינו יוצא לחולין, או דהטעם
 שהקדש יוצא לחולין הוי כיון שהופקעה הקדושה
 מהחפץ ולפ"ז גם בקונמות הופקע האיסור מהחפץ,
 וכע"ז מפרש הקה"י.
 ולפ"ז זה הר"ץ לשיטתו שסובר שקונמות אינם
 ממון הקדש, אבל לפי הרא"ש שהוי ממון הקדש,
 ה"ה דיוצא לחולין כהקדש.

16. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד א

למעול נותן הא לא אסרה עליה - ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק) המדיר את חברו והאכילו לוקה משום לא
 יחל דברו כמו שכתבתי למעלה בפ' ואלו מותרים.

17. ספר דבר יעקב

סימן לה הובא בשלמ"נ] והעונג יו"ט [סו"ס פת]
 וגליון מהרש"א לעיל טו. מתרצים שיש חילוק בין
 איסור בל יחל דנדר לבין איסור מעילה, שדוקא
 לענין איסור נדר כיון שכתוב בפסוק בל יחל דברו,
 אומרים שהמדיר עובר איסור כיון שע"י מעשיו
 הוא מחלל הדיבור שלו, אבל לענין מעילה, לא
 מצינו מעילה בדבר המותר לו, וכמש"כ הרא"ש
 דליכא מעילה כיון שהוי מותר לו, כלומר כיון
 שאיסור מעילה אינו קשור לחילול הדיבור אלא הוי
 איסור ליהנות מהחפצא, לא שייך איסור אצל המדיר
 שאין החפצא אסור עליו.

ח] ר"ן ד"ה למעול נותן הא לא אסרה
 עליה-ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב המדיר
 את חברו והאכילו לוקה משום לא יחל דברו -
 האחרונים [הלח"מ [נדרים ה-א] והמחנ"א [הל' נדרים

18. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד ב ומלמדו מדרש - דמצות לאו ליהנות ניתנו.

19. דף על הדף נדרים: במשנה: ומלמדו תורה.

בשול"ת מהר"ח אור זרוע (ס' קס"א) תמה דאיך מותר להמודר ללמדו תורה והרי המלמד נהנה בפרוטה דרב יוסף וכדאמרינן בר"פ לענין השבת אבידה ואפילו לרבה דלא חשש לזה לענין השבת אבידה מודה הכא במלמדו תורה ששוה הרבה זמן בלימודו. ותירץ דמסתמא אם לא היה מלמד לחבירו היה לומד לעצמו, ובלא התלמיד היה מיפטר באותה שעה מפרוטה דרב יוסף.

20. רבי עקיבא איגר מסכת נדרים דף לה עמוד ב

בהר"ן ד"ה ומלמדו מדרש דמצות וכו'. עיין ר"ה דף כח ע"א ובטורי אבן שם ד"ה ובשופר.

21. ספר דבר יעקב

מביא דכן ביאר כאן השטמ"ק בשם הר"ן. הדרכ"ד מביא דסברא זו כבר כתבה הרשב"א [לעיל לד. ד"ה לא שנו, הרבא לעיל לג: את יב]. הטו"א מקשה על תירוצו מהא דרבא מבאר שמתור להוות עליו בימות הגשמים משום שמצות לאו ליהנות ניתנו, ולמה אינו מפרש משום שהיו מצוה ומחויב להוות בחינם [כדאיתא בקידוש בת:]. וא"כ ימצא אחר שיזה עליו בחינם. הדרכ"ד מחלק דתלמוד תורה הוי מצוה על כל אחד ללמד תורה, וכן השבת אבידה הוי מצוה על כל מוצא להשיב האבידה, אבל אין חויב על כל אחד להוות, אלא שאם עושה מקיים מצוה, ובה לא אמרינן שהרבה בני אדם יעשו זאת עמורו. ב. השעה"מ מתרץ דרב יהודה יפרש מתני דסתם מודר הגאה מחבירו אין כוונתו לאסור דבר מצוה אלא רק הגאה של ממון, ומקרא הוי הגאה של ממון אם מלמדו חינם, אבל מדרש הוי רק הגאה של מצוה.

רע"א בגליון הש"ס ציין לקושית הטורי אבן [ר"ה כת. הובא במור"צ"ח] שהקשה שבגמ' בר"ה איכא מחלוקת אמוראים האם אמרים מצוות לאו ליהנות ניתנו, לגבי תקע בשופר של שלמים, דרב יהודה אמר לא יצא כיון שנהנה מהקדש הוי מצוה הבאה בעבירה, ורבא אמר מצוות לאו ליהנות ניתנו, וא"כ ממתי' דידן יהיה קשיה על רב יהודה. וכן מקשה השעה"מ [שופר א-ג]. א. הטו"א מתרץ שרב יהודה יפרש כיון שמחויב ללמד בחינם א"כ אם לא ילמד ממנו יוכל בקלות למצוא אחר שילמדנו, ולכן מה שמלמדו לא השיב הגאה [כעין זכינא דרמי על אפיה]. השלמי נדרים

ג. האו"ש [נדרים ו-י] מתרץ בשם השטמ"ק בשם הריטב"א דעצם ההנאה שמלמדו הוי הגאת מלמד שמקיים מצוה, והשני ממילא לומד, ובגרמא דמצוה דמלמד נהנה הלומד, לכן נחשב להנאת מלמד ולא להנאת לומד [אא"כ איכא הגאת ממון], וכן משמע בני"י.

22. ספר דבר יעקב

הרש"ש כאן מביא דברי הרמב"ם [ת"ת א-ג] והטור והשו"ע [יו"ד סימן רמה] שאכא חייב לשכור מלמד ללמד בנו תורה. ולכן מבאר הרש"ש הא דשרי ללמד בניו הוי אף אם חייב לשכור מלמד, דמ"מ מה שנפטר לשלם למלמד את חובו הוי כמו מכריח ארי, ועצם ההנאה של הלימוד הוי הגאה שקיבל הבן ולא האב.

23. ספר דבר יעקב

ג] אבל מלמד הוא את בניו ואת בנותיו מקרא – משמע שמותר ללמד בנות מקרא. מיהו גירסת הר"ף והרמב"ן והרא"ש אבל מלמד הוא את בניו, ולא גרסו בנותיו. [וכן מוכח מהר"ן והרא"ש להלן לז: של"ג בנותיו]. גם הרמב"ם והטור לא העתיקו אלא ומלמד את בניו [תויו"ט]. [עיין מש"כ להלן לז: אות א].

24. תוספות מסכת נדרים דף לה עמוד ב

איבעי' להו הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו וכו' - ואי אמרת שלוחי [דידן] נינהו הא מהני ליה דעבד שליחותא דודאי גוף הקרבן מצוה קעביד מיהו כיון דהאי כהן שלוחו בזה אסור וה"נ אמרינן גבי תורם דאי אמרת צריך דעת הא קמהני ליה וה"נ אי שלוחי דידן נינהו אסור מיהו קשה אמאי לא פשיט ליה מההוא דפ' קמא דקידושין (דף כג.) אמר רב כהנא הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו דאי ס"ד שלוחי דידן נינהו מי איכא מידי דאנן לא מצינן למיעבד ואינהו קא עבדי וי"ל דרוצה לפשוט ממשנה או מברייתא.

25. ספר דבר יעקב

ומקשים התוס' [ד"ה איבעי'] והמאירי [ד"ה כל] והתו"ד [בקידו' כג:] מהגמ' [ר"ה כח.] דאמר רבא דמותר למודר הנאה לשמוע תקיעת שופר מהמדיר משום דמצוות לאו ליהנות ניתנו, [עיין רש"י כתו' קת. ד"ה מצוה]. ותירצו דהא דשרי ליהנות ממצוה ה"מ היכא דלא עשאו שליח אבל הכא דנעשה שליחו אסור ליהנות ממנו. וכ"פ השו"ע [או"ח סימן תקפ"ז], ואם עשאו שליח ותקע עבורו מביא המשנ"ב והשעה"צ מחלוקת הפוסקים האם כדיעבד יצא או דלא יצא כיון שהוי מצוה הבאה בעבירה.

26. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד ב

הא קמהני ליה - וכיון דעביד שליחותיה מהני ליה הוא דבשלמא אי שלוחי דשמיא נינהו אע"ג דשרי להו בהאי קרבן למיכל בקדשים אין זה אלא גרמת הנאה בעלמא ושרי.

27. ספר דבר יעקב

ה) איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הו או שלוחי דשמיא למאי נפקא מינה למודר הנאה - האחרונים [רע"א [כתו' יא.] ושלמי נדרים [לג:] ומנחת ברוך [סימן כ ענף ב] ודב"א ח"א סימן טו-ג] מביאים קושית הפנים מאירות [ח"ב סימן

קיט] שהקשה מה הספק האם הכהנים שלוחי דידן או דרחמנא, נפשוט מהא דאיתא בגמ' [חולין יג:] שגוי יכול לשלוח קרבן ויליף לה מקרא, וא"כ על כרחך אין הכהנים שלוחים של בעלי הקרבן דהרי אין שליחות לגוי.

(א) הפנים מאירות תירץ שלגבי גוי פשיטא דכהנים שלוחי דרחמנא נינהו וכל הספק רק בישראל שאיתא בשליחות. וכן תירץ הדב"א ומוסיף משום שגוי אין לו כפרה בקרבנו, ולכן אינו בעל הקרבן והוי כקרבן שאין לו בעלים שפשיטא שכהנים הם שלוחי דרחמנא. וכן תירץ בבאר יצחק [או"ח סימן א סוף ענף א].

(ב) החת"ס [נדרים לג: ד"ה ושחט] מתרץ בדקדשים יש שליחות לגוי, וא"א ללמוד מזה שבכל מקום יהיה שליחות לגוי דשאני קדשים שרוב מעשיהם ע"י שליח [כדפרכינן בקידושין מא:].

(ג) המנחת ברוך תירץ דלפי הצד שכהנים היו שלוחי דידן אינו כמו כל שליחות, דבכל שליחות שהבעלים יכולים לעשות לבד יכולים למנות שליח לעשות עבורם, אבל כאן הוי שליח הבעלים אע"פ שאינו יכול לעשות בעצמו, ולכן גם בגוי מהני אע"פ שאין שליחות לגוי, דשליחות דקרבן אינה כשאר שליחויות.

ד. עוד תירץ המנח"ב בדקבנות של גוי חידשה תורה שאין צריך שליחות, ואין הכהן שליח בהקרבת הקרבן.

28. ספר דבר יעקב

1) איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הוּוּ או שלוחי דשמיא למאי נפקא מינה למודר הנאה - האילת השחר מקשה דנימא נ"מ אם הבעלים יכולים לומר שרוצים שכהן מסוים יקריב או כהן מסוים לא יקריב.

29. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כג עמוד ב

ואלא הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע: **הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו, דאי סלקא דעתך שלוחי דידן נינהו, מי איכא מידי דאנו לא מצינו עבדינו ואינהו מצי עבדי?**

30. תוספות מסכת קידושין דף כג עמוד ב

דאמר רב הונא הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו - פירש בקונטרס דמיירי לענין הקרבת קרבנות ונפקא מינה לענין מודר הנאה מן הכהן שהכהן מותר להקריב קרבנותיו תימה דמשמע הכא דפשיטא ליה **ובמסכת נדרים בפרק אין בין המודר (דף לה:)** **בעי הני כהני שלוחי דרחמנא הוּוּ או שלוחי דידן ולא איפשיטא ואמאי לא מייתי התם הך מילתא דרב הונא בריה דרב יהושע למיפשטא [1] ויש לומר דאורחיה דגמרא הוא בכמה דוכתי דלא מיפשטא אלא ממשנה או מברייתא אע"ג דמצי למיפשט מדברי אמוראי [2] **אי נמי יש לומר דהתם הכי קמיבעיא ליה הני כהני שלוחי דרחמנא דוקא נינהו ולא שלוחי דידן כלל או דילמא הוּוּ נמי שלוחי דידן ונפקא מינה שאם היה כהן מקריב שלא לדעת הבעלים אי שלוחי דרחמנא [נמי] נינהו הוי קרבן כשר ואי הוּוּ [דוקא] שלוחי דידן אינו כשר כיון שהקריב שלא מדעת הבעלים.****

31. ספר דבר יעקב

א. מעשה השליח נחשב למעשה המשלח. ב. המעשה נחשב למעשה השליח והחלות שיוצא מהמעשה מתחסת למשלח. ולפי"ז כוונת חוס' אילו כהנים היו רק שלוחי דידן היה המעשה של הכהן השליח נחשב למעשה המשלח וזה לא שייך משום הסברא דמי איכא מידי דאידו לא מצי עבדי ושלוחיה מצי עבדי, אבל כיון דהוי שלוחי דרחמנא אין המעשה מתחסת לישראל, ורק החלות מתחסת לישראל ואו ליכא חסרון דמי איכא מידי דאידו לא מצי עבדי ושלוחיה מצי עבדי.

ג. הדב"א מכא" שכהנים יכולים להקריב בשני אופנים. א. דין הקרבה הוי של הבעלים והכהנים מקריבים בתור שליחי הבעלים. ב. הכהנים מקריבים בגלל ציווי התורה. הגמ' בקידושין אומרת שא"א לומר שהכהנים מקריבים בשליחות הבעלים, דמי איכא מידי וכו', והגמ' בנדרים מסתפקת נהי דעיקר ההקרבה היא בשליחות דרחמנא, אבל אכתי אפשר דהבעלים חייבים לחזר אחר שליחי דרחמנא באופן שנעשה שליח דרחמנא על קרבן הבעלים מחמת ציווי הבעלים, ובהו אין חסרון משום מי איכא מידי, כיון דאינו שליח הבעלים.

ג. האחרונים [קובנה"ע סימן ע"ז, דב"א ח"א סימן יג"ד, שערי יושר ז' ד"ה ובהו] מקשים על התירוצ' עשני של החוס' בקידו', דגם את הספק [של הגמ' בנדרים] האם הוי גם שלוחי דידן נפשות שאינם שלוחי דידן כלל מהסברא דמי איכא מידי דאידו לא מצי עבדי ושלוחיה מצי עבדי.

א. הקובנה"ע מבאר דיש שני סוגים של שליחות, א. היכא דכלא שליחות לא מהני עצם המעשה כגון מי שמגרש אשת תבירו שאם אינו שליח הבעל עצם המעשה לא מועיל כלל. ב. היכא דעצם המעשה מהני ע"י שליחות המעשה מתחסת למשלח, כגון שליח לחרוג את הנפש או למעול מעילה בקדשים. והחסרון דמי איכא מידי דאידו לא מצי עבדי ושלוחיה מצי עבדי הוי חסרון בסוג הראשון, ולכן א"א לומר שהכהנים הוי רק שלוחי דידן, כיון שאם בעינן שליחות לעצם המעשה אומרים מי איכא מידי דאידו לא מצי עבדי ושלוחיה מצי עבדי, אבל כיון דכהנים הם שלוחי דרחמנא א"כ עצם המעשה מהני, וכל השאלה האם המעשה מתחסת אל ישראל כיון שהם גם שלוחי דידן, ובהו אין חסרון דמי איכא מידי דאידו לא מצי עבדי ושלוחיה מצי עבדי.

ב. השער"י מבאר שיש שליחות בשני אופנים.

32. שפת אמת ספר במדבר - פרשת קרח - שנת [תרמ"ט]

ופירוש ויקח תרגום ואתפלא. ועוד אמרו שלקח מקח רע לעצמו. דאיתא במד' מטות ג' מתנות בעולם זכה בא' מהן זכה בכל חכמה גבורה עושר אימתי בזמן שהן מתנות שמים ובאין בכח התורה ע"ש. לכן הי' צריך קרח לבטל חכמה ועושר שלו אל התורה דכתיב אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. אבל הוא לקח לעצמו ואתפליג מן השורש כמ"ש שם המדרש חוטפין לעצמן ולכן לא הי' לו קיום. ואהרן היו כל מעשיו דבוקין בשורש ועליו נאמר ותקעתיו יתד במקום נאמן ומתקיים לעד. וזה נק' אורך ימים כח השורש כי כח הכהן הוא מן השמים כדאיתא בגמ' כהני שלוחי דרחמנא דמי איכא מידי דאנן לא מצינן למיעבד ושליח מצי כו'. ואמת כי שניהם אמת שבנ"י נותנים כחן להכהן ונעשה בזה כלי לקבל כח עליון. וקרח סבר כהני שלוחי דידן בלבד לכן נדמה לו כי בודאי גם אנן מצינן למיעבד כדאמר כולם קדושים אבל באמת כח הכהן בעזר עליון והוא שלוחא דרחמנא וזהו הי' האות מטהו יפרח [שוב ראיתי במד' עצמו פ' מטות דורשו על קרח]:

33. ספר מגן אברהם על או"ח סימן קכז:

(ג) בברכה. בפת"ח (ס"ח ס' תת"ה) כהנים עם. אין מלת כהנים דבוק למלת עם (וכמ"ש סי' קכ"ח ס"י בהג"ה) שהרי קי"ל כהנים שלוחי דרחמנא נינהו אלא כלומר שהכהנים נקראים עם קדושיך אע"ג דעם סתמא לא איקרי כדאיתא פרק הזרוע עם קדושיך אקרי כדאיתא פ"ד דיומא.

34. הר"ן מסכת נדרים דף לה עמוד ב

אלא מחוסר כפרה שאני - כלומר ואדרבה תפשוט לאידך גיסא דכיון דתנא מחוסרי כפרה בלחוד דאין צריכין דעת משמע דוקא הני משום דכיון דאין צריכין דעת ודאי כהן לאו שליחותן קעביד אבל בשאר קרבנות הצריכין דעת שלוחי דידן נינהו דאי לא ליתני מקריב עליו קרבנות והוה רבותא טפי ומיהו לא מיפשטא בעיין לגמרי דאיכא למימר דתנא מחוסרי כפרה לאשמועי' רבותא דאע"פ שמתירו לאכול בקדשים שרי וכל שכן בשאר קרבנות ומדברי יוחנן נמי דאמר הכל צריכין דעת לא מיפשטא בעיין לומר דשלוחי דידן נינהו דאיכא למימר דרחמנא שוינהו לכהני שלוחין כל היכא דאיכא דעת בעלים.

35. רבי עקיבא איגר מסכת נדרים דף לה עמוד ב

ד"ה משמשות במוך וכו' קטנה שתלד. עיין בסדרי טהרה בחי' למסכת נדה דף נב ע"ב ד"ה ודע דמסקינן.

• ספר דבר יעקב

שמקשה דאמנם קטנה אינה יכולה ללדת אבל יכולה להפיל, וחייב קרבן יולדת הוי גם ביולדת נפל, וא"כ שפיר משכחת קרבן בקטנה.
המצפ"א מתרץ שרק גדולה שיכולה להוליד בר קיימא חייבת בקרבן אם הפילה, אבל קטנה שאינה יכולה להוליד בר קיימא אינה חייבת בקרבן אם הפילה, שאינה בכלל פרשת יולדת.

36. חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף כג עמוד ב

דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו. כלומר ונ"מ למודר הנאה מכהן שמקריב קרבנותיו, וקשיא לן דהא בעיא היא בנדריים פרק אין בין המודר ולא איפשיטא ואמאי לא פשיט לה מהא דרב הונא, וי"מ דהתם בעבודות הכשרות בזר כגון שחיטה והפשט ונתוח קבעי והא דר"ה בקבלה וחברותיה דאין כשרות בזר ומש"ה קאמר רב הונא דשלוחי דרחמנא נינהו דכל דלא מצי עביד לא משוי שליח, וא"נ התם בכהן בכהן בישראל, ובתוס' הקשו דהא התם הוה בעי למיפשט מדתנן מקריב עליו קיני זבין ומדתניא אם הי' כהן יזרוק עליו דם חטאתו של מצורע ודם אשמו של מצורע דכל הני לא מצו עבדי, ותירצו הם ז"ל דלא חשש לפשוט אלא מברייתא או ממשנה, וכיוצא בה באותו הפרק דאיבעי' להו התורם משלו על של חברו צריך דעת או אין צריך דעת ולא איפשיטא, ולא פשוטה מדאמר רב הונא בפ"ק דבכורות (י"א א') הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי וטעמא נמי התם משום דלא בעו למיפשט אלא ממתני' או מברייתא, וכן בגטין פרק השולח (מ"ג א') דאיבעי' להו מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין מהו ולא איפשיטא ובפרק החולץ (מ"ה ב') אמר רב יהודה מי שחציו עבד וחציו בן חורין הולד אין לו תקנה דאלמא קדושי קדושין ולא חששו למיפשטה בגטין מההיא משום דלא בעו למיפשט אלא ממתני' או מברייתא.